

Armoedemonitor

Roosendaal 2006

Colofon

De Armoedemonitor is uitgevoerd in opdracht van de afdeling Beleid en is een coproductie van:

Gemeente Roosendaal
Onderzoek, informatiebeheer en datamanagement
Postbus 5000, 4700 KA Roosendaal
Contactpersoon: drs. M. Bogers
Telefoon: (0165) 579 316
E-mail: m.bogers@roosendaal.nl

en :

Oostveen Beleidsonderzoek en Advies
Elbertbos 1, 7543 GV Enschede
Contactpersoon: drs. P. Oostveen
Telefoon: (053) 4305596
E-mail: paul@oostveen.net
Internet: www.oostveen.net

Roosendaal, februari 2007
Samenstelling: drs. Paul Oostveen
Omslagontwerp: Gemeente Roosendaal
Drukwerk: dhr. E. van den Brink

**Overname uit dit rapport is toegestaan,
mits de bron duidelijk wordt vermeld.**

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Samenvatting en conclusies	7
1. Begripsbepaling: wat is armoede?	11
2. Lage inkomens in Roosendaal in 2004	13
2.1 Roosendaal vergeleken met andere gemeenten	13
2.2 Roosendaalse groepen vergeleken	15
2.3 De verdeling van armoede over Roosendaal	17
3. De ontwikkeling van doelgroepen sinds 2004	19
4. Subjectieve beleving van armoede	25
4.1 Ontwikkeling van de financiële positie van het huishouden	25
4.2 Rondkomen met inkomen	26
5. Speciale inkomensregelingen	27
5.1 Gebruik van de regelingen	27
5.2 Redenen van niet-gebruik	33

Inleiding

Met de economische recessie in het begin van deze eeuw is de aandacht voor de armoedeproblematiek weer sterk toegenomen. Zowel op landelijk als lokaal niveau wordt het bestaande armoedebeleid weer afgestoft of opnieuw geformuleerd. Bestaande instrumenten ter bestrijding van armoede worden tegen het licht gehouden en eventueel aangepast en nieuwe instrumenten worden ontwikkeld.

Ook in Roosendaal staat armoede prominent op de politieke agenda. In februari 2004 is de notitie "Verbindend verbeteren: een invulling van het Roosendaalse armoedebeleid" verschenen. Eén van de vier hierin geformuleerde actieprogramma's is getiteld "Weten wie". In het collegeprogramma 2006-2010 is "kansen voor iedereen" benoemd tot een van de speerpunten. Binnen dit speerpunt wordt geïnvesteerd in minimabeleid en armoedebestrijding. De notitie "Sociaal Roosendaal" van januari 2006 vormt een verbreding van het armoedebeleid zoals vastgelegd in de notitie "Verbindend verbeteren".

Om de effectiviteit van het gevoerde armoedebeleid te kunnen meten zal allereerst duidelijk moeten worden wie er tot de doelgroep behoren. Daarna kan gekeken worden of die doelgroep met de toegepaste instrumenten wordt bereikt en of de beoogde effecten optreden.

Eind 2004 is een quick scan uitgevoerd om de doelgroep van het Roosendaalse armoedebeleid in kaart te brengen. Om het armoedebeleid goed vorm te kunnen (blijven) geven verschijnt sindsdien jaarlijks een Armoedemonitor voor Roosendaal, zoals ook CBS en CPB jaarlijks een Armoedemonitor of Armoedebericht publiceren. Voor u ligt de Armoedemonitor Roosendaal 2006.

In hoofdstuk 1 wordt het begrip armoede nader gedefinieerd en geoperationaliseerd (= meetbaar gemaakt). Hoofdstuk 2 gaat in op de huishoudens met lage inkomens in Roosendaal en andere middelgrote gemeenten. Daarnaast wordt binnen deze lage inkomensgroep in Roosendaal onderscheid gemaakt naar inkomensbron (loon, uitkering, pensioen) en naar de buurten en dorpen. Omdat deze gegevens betrekking hebben op 2004, wordt in hoofdstuk 3 een poging gedaan de ontwikkeling van de armoede in Roosendaal tussen 2004 en 2006 te schatten op basis van landelijke koopkrachtgegevens en de mutaties in de Roosendaalse doelgroepen.

Hoofdstuk 4 gaat in op de subjectieve beleving van armoede door de inwoners van Roosendaal. Deze gegevens zijn afkomstig uit de Bewonersenquête 2005 en dit jaar dus niet geactualiseerd, maar voor de volledigheid toch (verkort) opgenomen. In hoofdstuk 5, ten slotte, wordt nader ingegaan op de speciale inkomensregelingen die er in Roosendaal zijn (bijzondere bijstand, kwijtschelding, schuldhulpverlening) en het (niet-)gebruik daar van.

Samenvatting en conclusies

Armoede is een relatief en moeilijk te definiëren begrip. In dit rapport wordt vooral gerekend met het aantal 'lage inkomens' volgens de CBS definitie. Ook wordt gekeken naar het gebruik van bijzondere bijstand en andere inkomensregelingen en naar de subjectieve beleving van armoede.

Het CBS doet regelmatig onderzoek naar de inkomensontwikkeling in Nederland. Omdat gebruik wordt gemaakt van gegevens van de fiscus duurt het enige tijd voor de gegevens beschikbaar komen. Vorig jaar werden in deze monitor de cijfers over 2002 weergegeven. Inmiddels zijn ook cijfers over 2003 en 2004 beschikbaar gekomen.

Lage inkomens in Roosendaal in 2004 (hoofdstuk 2)

Aandeel lage inkomens in Roosendaal lager dan gemiddeld

Van de huishoudens in Nederland had in 2002 9,4% een laag inkomen. Een jaar later was dat gedaald naar 8,8%, maar in 2004 weer iets gestegen naar 9,3%. In Roosendaal ligt dat aandeel lager: 8,1% van de huishoudens had er in 2004 een laag inkomen. Dat is ook een van de laagste aandelen in een reeks van 9 min of meer vergelijkbare referentiegemeenten. Bovendien is in Roosendaal, anders dan in Nederland, het aandeel lage inkomens in 2004 niet gestegen.

Aandeel lage inkomens onder eenoudergezinnen is hoog, maar fors gedaald

Onder eenoudergezinnen heeft een veel groter aandeel huishoudens een laag inkomen dan onder andere soorten huishoudens. Dat aandeel is echter wel fors gedaald: in Roosendaal van 26% in 2002 naar 17% in 2004. Onder de andere huishoudens is het aandeel lage inkomens gedurende deze periode constant gebleven: 12% van eenpersoonshuishoudens, 3% van paren zonder kinderen en 7% van paren met kinderen.

In 2004 had in Roosendaal 52% van de huishoudens met een bijstands- of WW-uitkering een laag inkomen en 22% van de huishoudens met een arbeidsongeschiktheidsuitkering. Die percentages zijn lager dan in 2003. Onder gepensioneerden (3%) en huishoudens met inkomen uit werk (5%) is het aandeel lage inkomens veel lager dan onder mensen met een uitkering.

Veel lage inkomens in Kalsdonk, Ettingen, Centrum-nieuw en Centrum-oud

Zoals in veel andere gemeenten is de armoede in Roosendaal in sommige buurten sterker geconcentreerd dan in andere buurten. We gebruiken hier een andere definitie dan elders in dit rapport. Volgens deze definitie heeft landelijk 20% van de huishoudens een laag inkomen; in Roosendaal is dat gemiddeld 19%. Buurten met relatief veel lage inkomens zijn Kalsdonk (36%), Ettingen (32%), Centrum-nieuw (31%) en Centrum-oud (30%).

De ontwikkeling van doelgroepen sinds 2004 (hoofdstuk 3)

Aantal uitkeringen is sterk gedaald tussen 2004 en 2006

Zowel in Roosendaal als in de meeste referentiegemeenten en in Nederland is het aantal uitkeringen tussen oktober 2004 en oktober 2006 sterk gedaald. Het aantal bijstandsuitkeringen daalde in Roosendaal naar 2,5% (van alle inwoners van 15-64 jaar); veel lager dan in de meeste referentiegemeenten. De daling was ook sterker dan gemiddeld in Nederland. Met het aandeel WW-uitkeringen (2,8%) bevindt Roosendaal zich in de middenmoot van de gemeenten; ook hier was de daling sterker dan gemiddeld in Nederland. Het aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen tot slot daalde naar 7,1%: dat is lager dan gemiddeld.

In 2006 minder huishoudens met een laag inkomen dan in 2004

In het landelijke Armoedebericht wordt op basis van koopkrachtontwikkelingen ook de ontwikkeling van het aandeel lage inkomens tussen 2004 en 2006 berekend. Door deze cijfers te combineren met de ontwikkeling van het totaal aantal huishoudens in de verschillende doelgroepen kan een schatting worden gemaakt van het aantal lage inkomens in Roosendaal in 2006. Deze berekening wijst uit dat het aantal huishoudens met een laag inkomen in Roosendaal daalt van 2480 in 2004 naar ongeveer 2160 in 2006. Deze daling doet zich vooral voor onder twee groepen: huishoudens met een bijstands- of WW-uitkering (omdat de totale groep huishoudens met zo'n uitkering sterk daalde) en gepensioneerden (die groep groeit weliswaar, maar het aandeel ervan met een laag inkomen neemt duidelijk af).

Subjectieve beleving van armoede (hoofdstuk 4)

Bijna de helft van de bevolking vond financiële situatie verslechterd (in 2005)

De resultaten van de Bewonersenquête 2005 werden vorig jaar al gepresenteerd in de Armoedemonitor, maar zijn voor de volledigheid toch opgenomen. In het tweede kwartaal van 2005 vond 46% dat hun financiële situatie het afgelopen jaar verslechterd was; slechts 10% vond deze beter geworden. Voor het komende jaar verwachtte toen 32% een achteruitgang. Een op de acht huishoudens kon moeilijk rondkomen van het inkomen, maar onder eenoudergezinnen was dat aandeel veel groter.

Speciale inkomensregelingen (hoofdstuk 5)

Minder bijstandsuitkeringen; sterke toename aantal kwijtscheldingen

Het aantal mensen met een bijstandsuitkering in Roosendaal is het afgelopen jaar sterk gedaald. Eind 2006 werden er 1091 uitkeringen verstrekt: 18% minder dan eind 2005. De afname was het hele jaar al zichtbaar, maar in december stroomde een extra grote groep uit. Dat gebeurde nadat een werkgever een groot aantal laaggeschoolde arbeidskrachten vanuit de WWB in dienst had genomen.

Het aantal kwijtscheldingen van gemeentelijke heffingen is zowel in 2005 als in 2006 zeer sterk gestegen. Die toename is vooral een gevolg van meer voorlichting (via maatschappelijke organisaties) om het gebruik van deze regeling te bevorderen.

Minder uitkeringen bijzondere bijstand; uitgekeerde bedragen wel gestegen

Het aantal mensen dat gebruik maakte van bijzondere bijstand is gedaald van 688 in 2005 naar 594 in 2006. Ook het totaal aantal uitkeringen daalde (een huishouden kan per jaar meer soorten bijzondere bijstand ontvangen). Het totaal van de uitgekeerde bedragen is echter gestegen; het gemiddeld uitgekeerde bedrag steeg van € 437 naar € 571. Vooral aan huishoud-, woon- en opvangvoorzieningen en aan de restgroep 'overige bijzondere bijstand' werd meer geld uitbetaald. Zowel aan klanten die gewone periodieke bijstand ontvangen (zoals WWB) als aan andere cliënten werden minder uitkeringen verstrekt. Het gemiddeld uitgekeerde bedrag aan niet-periodieke cliënten is veel sterker gestegen dan aan periodieke WWB-clianten.

Bijzondere bijstand en schuldhulpverlening relatief onbekend (in 2005)

In de Bewonersenquête van 2005 waren ook vragen opgenomen over (niet-) gebruik van verschillende inkomensregelingen. In het tweede kwartaal van 2005 kende ruim de helft van de doelgroep de kwijtscheldingsregeling gemeentelijke heffingen. Van de mensen die de regeling kenden maar niet gebruikten gaf een kwart als reden dat ze het te ingewikkeld vonden.

De regeling bijzondere bijstand was minder goed bekend. Minder dan vier van de tien huishoudens met een inkomen onder de € 1500 netto per maand wist wat bijzondere bijstand inhoudt. Van mensen in de laagste inkomenscategorie die de regeling wel kenden had 60% er nog nooit een beroep op gedaan. Ruim een derde van hen vond het te ingewikkeld, 20% had het niet nodig en 45% dacht niet in aanmerking te komen.

Tot slot kende 30% van de lage inkomens de regeling schuldhulpverlening. Van de mensen met minder dan € 1000 inkomen die de regeling kenden had een kwart er wel eens gebruik van gemaakt. Veel mensen die er geen gebruik van maakten zeiden nooit grote schulden te hebben. Anderen losten hun financiële problemen liever zelf op of vonden de procedure te ingewikkeld.

Begripsbepaling: wat is armoede?

Armoede is een relatief en moeilijk te definiëren begrip. Als het welvaartsniveau in Nederland vergeleken wordt met dat in 'arme landen' dan kan men zich afvragen of echte armoede hier wel voorkomt. Beperkt men zich echter tot de Nederlandse samenleving dan wordt het begrip armoede meestal gerelateerd aan het besteedbaar huishoudinkomen omdat dit redelijk goed objectief is vast te stellen. Toch hoeft iemand met een laag inkomen niet per definitie arm te zijn of zich arm te voelen. Dat hangt mede af van geld of bezittingen dat men 'achter de hand' heeft voor slechtere tijden en de hoogte van de vaste lasten.

De ambitie en algemene doelstelling op het terrein van armoede is in de nota 'Verbindend verbeteren. Een invulling van het Roosendaalse armoedebeleid' eerder geformuleerd als 'het tegengaan van een langdurig gebrek aan toekomstperspectief van kwetsbare groepen in de samenleving'. In het kader van een verbreding van het armoedebeleid is daaraan toegevoegd 'het verbeteren van de materiële situatie van gezinnen en huishoudens en het doorbreken en voorkomen van sociaal isolement'. De verbrede doelstelling in het armoedebeleid 'Sociaal Roosendaal' kan dan worden geformuleerd als:

het tegengaan van een langdurig gebrek aan toekomstperspectief van kwetsbare groepen in de samenleving, het verbeteren van de materiële situatie van gezinnen en huishoudens met een minima-inkomen, en het doorbreken en voorkomen van sociaal isolement.

In een kernachtige definitie van Mack en Lansley¹ wordt armoede omschreven als 'an enforced lack of socially perceived necessities'. In hun omschrijving ontstaat armoede door een gedwongen 'gebrek' (enforced lack) en betreft het de mate waarin mensen in hun behoeften (needs) kunnen voorzien. Daarbij gaat het echter niet om alle denkbare materiële en immateriële behoeften van individuen of huishoudens, maar uitsluitend om zaken die onontbeerlijk zijn in de gemeenschap waartoe men behoort (necessities).

---

¹ Aangehaald in de SCP Armoedemonitor 2005.

In de landelijke Armoedemonitor (SCP/CBS, 2005) worden twee inkomensgrenzen gehanteerd voor de afbakening van armoede. Het verloop van het aantal huishoudens onder deze grenzen geeft een indicatie van de ontwikkeling van armoede.

De *'lage-inkomensgrens'* is het best geschikt voor vergelijkingen in de tijd en tussen verschillende soorten huishoudens. Deze grens is gebaseerd op het bijstandsniveau van een eenpersoonshuishouden in 1979 (toen de koopkracht van een bijstandsuitkering op zijn hoogst was). De lage inkomensgrens is waardevast, wat wil zeggen dat ze van jaar tot jaar eenzelfde koopkracht vertegenwoordigt. Een laag inkomen is voor alleenstaanden een inkomen lager dan € 9249 op prijspeil 2000. Voor andere typen huishoudens is de lage-inkomensgrens vastgesteld door een opslagfactor toe te passen, die afhankelijk is van het aantal personen in het huishouden en hun leeftijd. Voor andere jaren wordt gecorrigeerd voor de inflatie. Wanneer de koopkracht in de samenleving over de hele linie substantieel stijgt zullen steeds minder huishoudens onder deze lage-inkomensgrens vallen.

Een tweede grens is gebaseerd op het *sociale minimum* welke in de politieke besluitvorming wordt vastgesteld. De beleidsmatige grens is bepaald op 105% van het sociale minimum. Tot 65 jaar is het sociale minimum gelijk aan de bijstand (varieert ook per type huishouden) en vanaf 65 jaar aan het AOW-pensioen. Wanneer de koopkracht van de sociale minima stijgt betekent dit niet automatisch dat er minder huishoudens onder deze grens vallen. Dat gebeurt alleen als er minder mensen afhankelijk zijn van een bijstands- of AOW-uitkering. Daarmee is deze grens welvaartsvast in plaats van waardevast.

In dit rapport wordt voornamelijk de lage-inkomensgrens gehanteerd omdat deze het best geschikt is voor vergelijkingen in de loop der tijd. Bij de bepaling van het besteedbaar huishoudinkomen door het CBS wordt het bruto inkomen verminderd met de betaalde sociale premies en inkomsten- en vermogensbelasting. Kinderbijslag en studiefinanciering worden ook meegeteld maar eventueel ontvangen huursubsidie/huurtoeslag en hypotheekrenteaftrek blijven buiten beschouwing.

Naast het objectieve inkomen kunnen ook andere gegevens een indicatie geven van de ontwikkeling van (subjectieve) armoede. Te denken valt daarbij enerzijds aan het gebruik van de bijzondere bijstandsregeling en de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Anderzijds kan aan mensen zelf gevraagd worden hoe hun financiële positie is, of ze schulden of betalingsachterstanden hebben en of ze genoeg geld hebben om bepaalde producten aan te schaffen. In de Bewonersenquête 2005 van de Gemeente Roosendaal waren voor het eerst dit soort vragen opgenomen.

Lage inkomens in Roosendaal in 2004

Ieder jaar doet het CBS onderzoek naar de huishoudinkomens in Nederland. Omdat daarbij gebruik wordt gemaakt van de gegevens van de fiscus duurt het ongeveer twee jaar voordat de definitieve gegevens beschikbaar en verwerkt zijn. In dit Regionale Inkomensonderzoek (RIO) worden ook cijfers per gemeente en wijk berekend. De vereniging van gemeentelijke onderzoeksbureaus (VSO) heeft een contract met het CBS waardoor gemeenten over deze inkomensgegevens op gemeente- en wijkniveau kunnen beschikken. Dat gebeurde in het verleden om de twee jaar, maar sinds kort jaarlijks. Sinds de vorige Armoedemonitor zijn de cijfers over 2003 en 2004 beschikbaar gekomen.

2.1 Roosendaal vergeleken met andere gemeenten

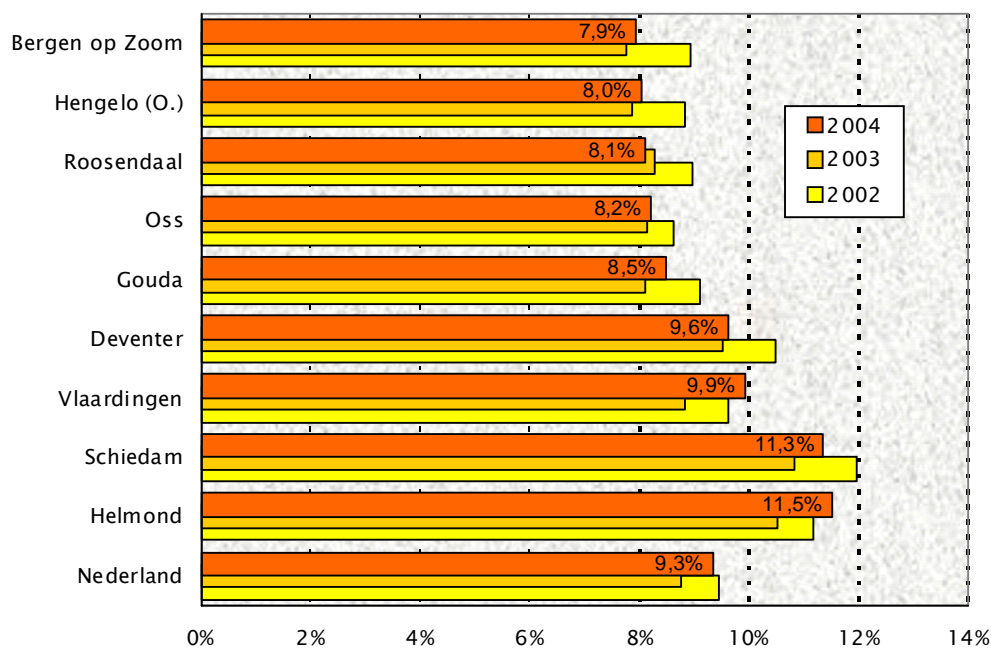
In deze monitor vergelijken we Roosendaal met acht gemeenten die qua inwoneraantal en bevolkingsopbouw vergelijkbaar zijn. Waar dat wenselijk is zullen ook de landelijke cijfers gepresenteerd worden. In figuur 2.1 wordt het percentage huishoudens weergegeven dat van een 'laag inkomen' moet rondkomen.²

---

² De definitie van een laag inkomen wordt omschreven in hoofdstuk 1.

Lage inkomens worden door het CBS sinds kort uitgedrukt in procenten van de doelpopulatie: huishoudens waarvan de hoofdkostwinner of partner het gehele jaar inkomen heeft en niet afhankelijk is van studiefinanciering. Dat is de meest logische referentiegroep en deze is dan ook gebruikt in de grafiek op de volgende bladzijde. In voorgaande edities van de Armoedemonitor werden lage inkomens door het CBS nog berekend in procenten van huishoudens met het hele jaar inkomen (waarbij geen rekening werd gehouden met ontvangst van studiefinanciering). In de grafiek op de volgende bladzijde zijn ook de cijfers van voorgaande jaren berekend op basis van de nieuw gedefinieerde doelpopulatie.

In paragraaf 2.2 en hoofdstuk 3 worden lage inkomens weergegeven in procenten van alle huishoudens.

Figuur 2.1 Aandeel huishoudens met laag inkomen (in % van huishoudens met het hele jaar inkomen, exclusief studenten) (bron: CBS RIO 2002–2004)

In Nederland moest in 2002 9,4% van de huishoudens rondkomen van een laag inkomen. Een jaar later was dat aandeel gedaald naar 8,8%, maar in 2004 is het aandeel lage inkomens weer gestegen naar 9,3%. De stijging hangt samen met de omslag in de conjunctuur, waardoor de werkloosheid tijdelijk toenam en het inkomen stagneerde.

Van de referentiegemeenten heeft Roosendaal een van de laagste aandelen lage inkomens. Bovendien is in Roosendaal het aandeel lage inkomens tussen 2003 en 2004 niet gestegen. In een deel van de andere gemeenten bleef het aandeel lage inkomens eveneens stabiel, maar in andere gemeenten zoals Vlaardingen, Schiedam en Helmond is het aantal lage inkomens duidelijk weer gestegen in 2004.

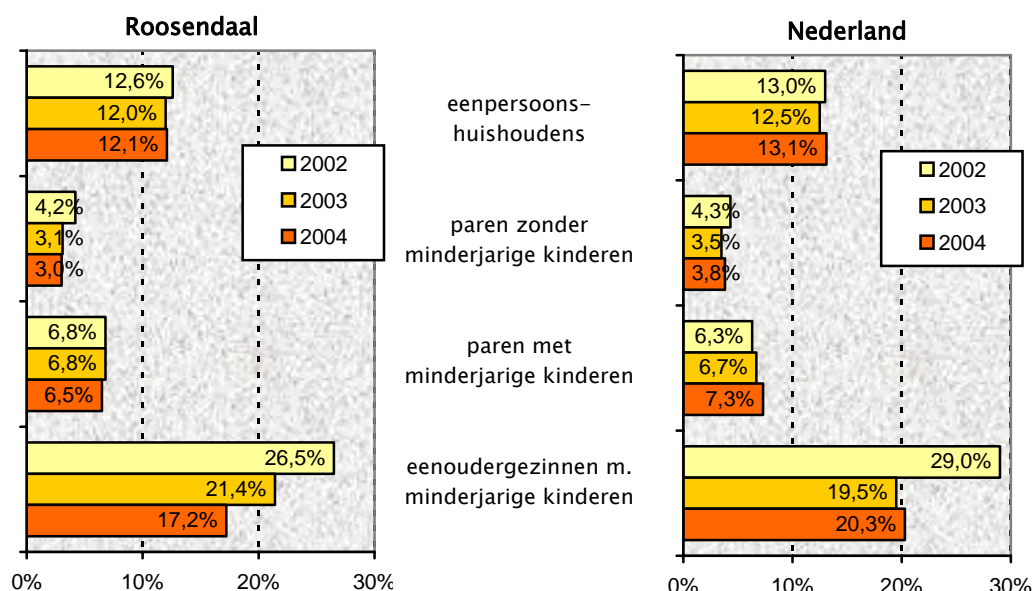
Voor de jaren na 2004 zijn nog geen regionale inkomensgegevens beschikbaar. Vooral in 2006 is de situatie weer verbeterd door de aantrekkende economie. In hoofdstuk 3 wordt een schatting gemaakt van de ontwikkeling van het aantal lage inkomens in Roosendaal na 2004, mede op basis van het landelijke Armoedebericht.

2.2 Roosendaalse groepen vergeleken

We weten nu dat in 2004 ongeveer 8% van de Roosendaalse huishoudens moest rondkomen van een laag inkomen, maar om wat voor soort huishoudens gaat het dan? Op basis van het inkomensonderzoek van het CBS kunnen we iets zeggen over de samenstelling van het huishouden en over de voornaamste inkomensbron van de hoofdkostwinner.

In de eerste plaats bekijken we de verdeling over verschillende huishoudensgroepen. In Roosendaal hadden 2480 huishoudens in 2004 een laag inkomen. Het grootste deel daarvan (44%) bestond uit eenpersoonshuishoudens. De andere groepen waren huishoudens met kinderen (25%) of zonder kinderen (13%), eenoudergezinnen (13%) en overige huishoudens (5%).

In figuur 2.2 worden de cijfers op een andere manier gepercenteerd. Deze grafiek toont binnen elke huishoudensgroep het aandeel huishoudens dat moest rondkomen van een laag inkomen, zowel voor Roosendaal als Nederland. Vooral onder eenoudergezinnen (met minderjarige kinderen) hebben relatief veel huishoudens een laag inkomen, maar dit aandeel is in twee jaar tijd wel fors gedaald (in Roosendaal van 26 naar 17%). Onder de andere groepen is het aandeel met een laag inkomen betrekkelijk constant gebleven. Het betreft ongeveer 12% van de eenpersoonshuishoudens, 3% van paren zonder kinderen en 7% van paren met kinderen.

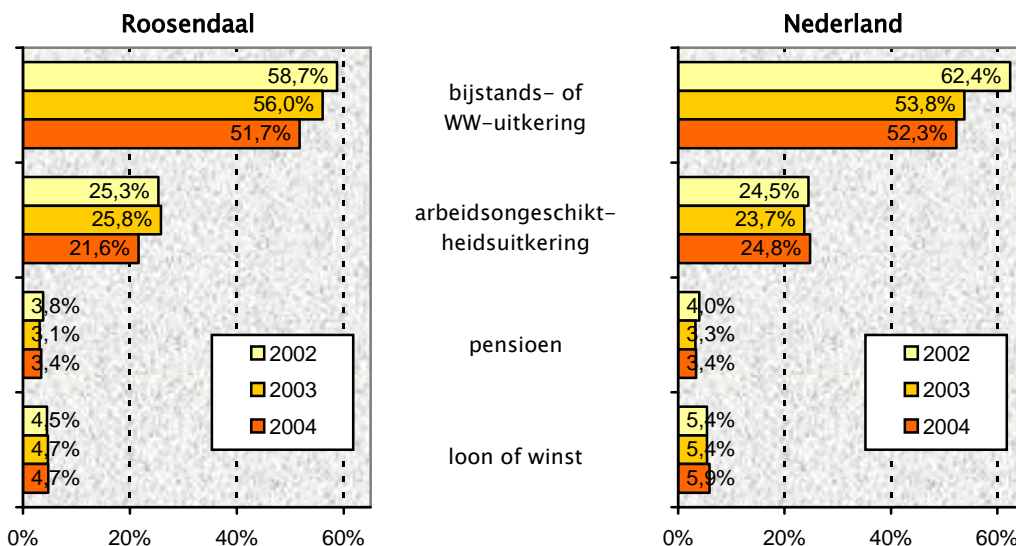
Figuur 2.2 Aandeel huishoudens met laag inkomen naar type huishouden (in % van alle huishoudens van het betreffende type) (bron: CBS RIO 2004)

Vergelijking van de grafiek van Roosendaal met de cijfers voor Nederland bevestigt het beeld uit de vorige paragraaf: het aandeel lage inkomens is sinds 2003 in Nederland weer iets gestegen maar in Roosendaal gedaald. In Nederland is onder alle huishoudensgroepen weer sprake van iets meer lage inkomens 2004. In Roosendaal daarentegen is het aandeel lage inkomens onder eenoudergezinnen verder gedaald en onder de andere huishoudgroepen zo goed als constant gebleven.

De verschillen in inkomen naar de belangrijkste inkomensbron van de hoofdkostwinner zijn veel groter. Dat wordt geïllustreerd in figuur 2.3. In Nederland is het aandeel lage inkomens met name onder huishoudens met een bijstands- of WW-uitkering gedaald; ook in 2004 heeft die daling zich nog in beperkte mate voortgezet. Onder mensen met een arbeidsongeschiktheids-uitkering of inkomen uit werk (loon of winst) is het aandeel lage inkomens in 2004 weer iets toegenomen. Onder gepensioneerden tot slot is het aandeel in 2003 iets gedaald en daarna in 2004 vrijwel constant gebleven.

In Roosendaal is het aandeel inwoners met een laag inkomen in 2004 niet alleen afgenomen onder huishoudens met een bijstands- of WW-uitkering, maar ook onder arbeidsongeschikten. Onder gepensioneerden is het aandeel in 2004 een fractie toegenomen.

In hoofdstuk 3 wordt een schatting gemaakt van de ontwikkeling van het aandeel lage inkomens vanaf 2004 op basis van reële koopkrachtmutaties. Daaruit blijkt dat het aandeel lage inkomens onder gepensioneerden en mensen met werk tussen 2004 en 2006 is afgenomen, maar onder mensen met een uitkering juist toeneemt.

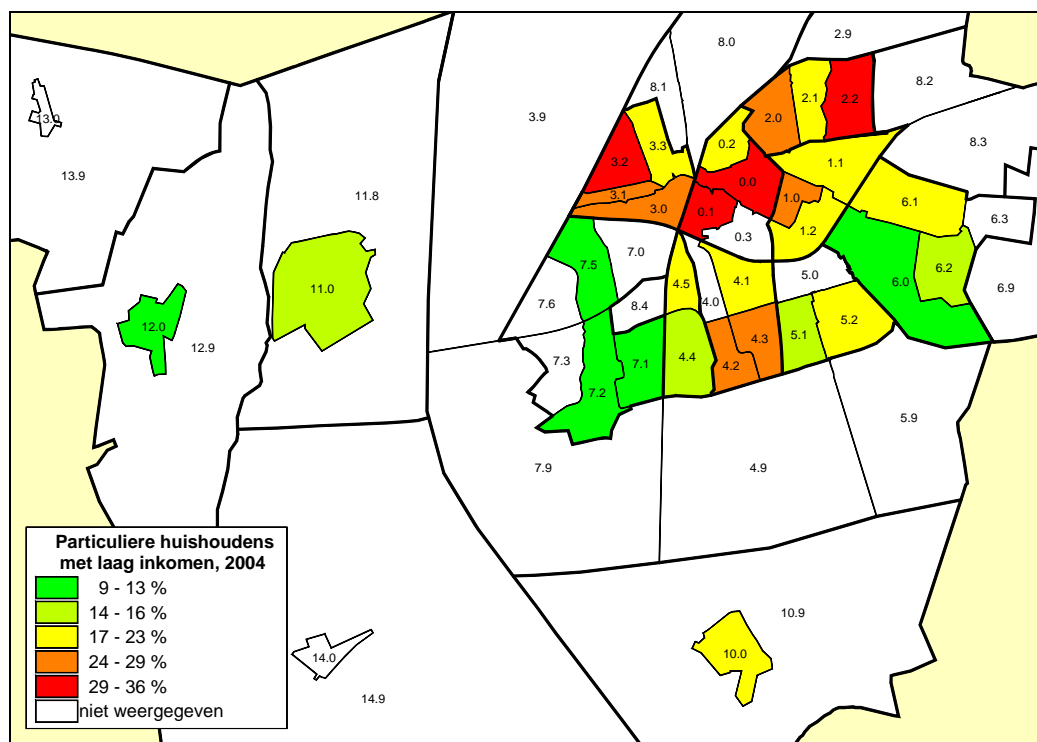
Figuur 2.3 Aandeel huishoudens met laag inkomen naar inkomensbron (in % van alle huishoudens van het betreffende type) (bron: CBS RIO 2004)

2.3 De verdeling van armoede over Roosendaal

Zoals in vrijwel elke gemeente is de armoede in Roosendaal in bepaalde buurten sterker geconcentreerd dan in andere buurten. Een indicatie daarvoor geeft het aandeel particuliere huishoudens met een laag inkomen. De grens voor laag inkomen is in dit verband zodanig gedefinieerd dat landelijk 20% van de huishoudens een laag inkomen heeft.³ In Roosendaal ligt dat aandeel iets lager, namelijk op 19%.

Onderstaande kaart laat zien in welke buurten veel huishoudens wonen met een laag inkomen. Voor een aantal buurten wordt dit aandeel niet gepubliceerd in verband met de te lage aantallen. Toch geeft de kaart een aardig beeld van de inkomensverdeling in Roosendaal, want de ontbrekende buurten kennen over het algemeen een vrij gemiddeld inkomen.

Het hoogst was het aandeel lage inkomens in 2004 in de buurten Kalsdonk (36%), Ettingen (32%), Centrum-nieuw (31%) en Centrum-oud (30%). Weinig lage inkomens zijn er in Weihoek-Oost, Tolberg-centrum, Kortendijk A, Heerle-kern en Tolberg-oost (oplopend van 9 tot 14%).

Figuur 2.4 Aandeel huishoudens met een laag inkomen, per buurt, 2004 (bron: CBS RIO 2004)

³ Dit is dus een andere definitie dan elders in dit rapport gebruikt. De elders in dit rapport gebruikte definitie is namelijk voor een veel groter aantal buurten niet beschikbaar.

De ontwikkeling van doelgroepen sinds 2004

Zoals in het vorige hoofdstuk gemeld vinden we relatief de meeste armoede onder de huishoudens die afhankelijk zijn van een bijstands- of WW-uitkering, gevolgd door huishoudens met een arbeidsongeschiktheidsuitkering. Onder mensen met loon, winst of pensioen is dat aandeel veel lager.⁴

Tabel 3.1 laat zien hoe de verschillende groepen er in 2004 in Roosendaal voor stonden. In totaal waren er 2480 huishoudens met een laag inkomen, dat is 7,8% van alle huishoudens.⁵ Twee jaar eerder waren er nog 2730 huishoudens met een laag inkomen: 8,5% van alle huishoudens. Het aantal huishoudens met een laag inkomen is dus in twee jaar tijd afgenomen met 250. De afname is vooral te zien onder huishoudens met een bijstands-, WW- of arbeidsongeschiktheidsuitkering. Zowel het aantal huishoudens met zo'n uitkering (als belangrijkste inkomensbron) als het aandeel daarvan met een laag inkomen zijn tussen 2002 en 2004 gedaald.

Tabel 3.1 Aantal huishoudens met laag inkomen naar belangrijkste inkomensbron (2004)

Inkomensbron hoofdkostwinner	aantal huishoudens (x 1.000)	aantal huishoudens met laag inkomen (x 1.000)	% huishoudens met laag inkomen
loon of winst	20,12	0,94	4,7 %
bijstand- of WW-uitkering	1,80	0,93	51,7 %
arbeidsongeschiktheidsuitkering	1,25	0,27	21,6 %
pensioen	8,54	0,29	3,4 %
totaal Roosendaal (incl.overig)	32,01	2,48	7,8 %

bron: CBS RIO 2004

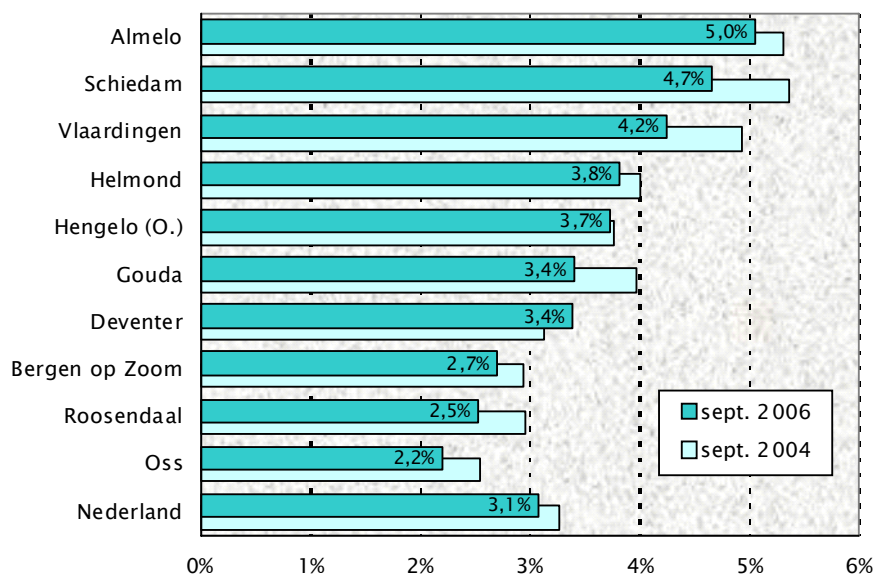
Van de huishoudens waarvan de kostwinner werknemer of zelfstandige is heeft slechts een relatief klein deel een laag inkomen, maar in absolute zin zijn het er toch ruim 900 en dat is vrijwel net zoveel als in 2002. Overigens is ongeveer de helft van die groep zelfstandige; van alle huishoudens met voornamelijk inkomen uit winst heeft 19% een laag inkomen.

⁴ Huishoudens zijn in klassen ingedeeld op basis van de voornaamste inkomensbron van de hoofdkostwinner in dat jaar. Iemand die driekwart van het jaar een uitkering ontvangt en de overige drie maanden werk heeft, heeft toch een uitkering als voornaamste inkomensbron.

⁵ Dit is een iets lager percentage dan de 8,1% uit paragraaf 2.1. Daar werd immers alleen geperceenteerd op de huishoudens die het hele jaar inkomen hadden, exclusief studenten.

Om de armoede op dit moment te kunnen schatten moeten we weten hoe de gemiddelde koopkrachtontwikkeling van de verschillende doelgroepen is geweest. Daarvoor kunnen we gebruik maken van de landelijke gegevens uit het Armoedebericht 2006 van het CBS/SCP. Daarnaast is belangrijk hoe het aantal huishoudens dat tot deze doelgroepen hoort zich in Roosendaal heeft ontwikkeld. Daarop gaan we hier eerst nader in.

Onderstaande grafiek toont om te beginnen het aantal bijstandsuitkeringen.⁶ In vergelijking met min of meer vergelijkbare gemeenten is het aantal bijstandsgerechtigden in Roosendaal laag. In september 2006 had 2,5% van de Roosendaalse bevolking tussen 15 en 65 jaar een bijstandsuitkering. Dat is een half procentpunt lager dan het Nederlands gemiddelde maar veel lager dan de meeste andere middelgrote gemeenten. Alleen in Oss is het aandeel bijstandsuitkeringen lager. Het aantal bijstandsuitkeringen in Roosendaal is al jaren relatief laag, maar sinds 2004 ook nog iets sterker gedaald dan gemiddeld in Nederland.

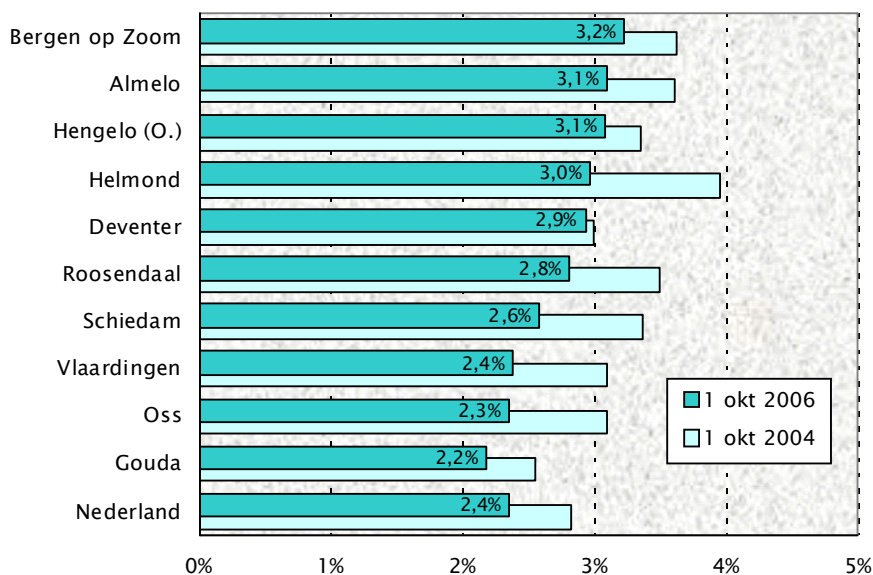

Figuur 3.1 Bijstandsgerechtigden in % van de 15-64 jarigen (bron: CBS StatLine)

In figuur 3.2 gaan we in op de ontwikkeling van de WW-uitkeringen. Net zoals het aantal bijstandsuitkeringen is ook het aantal WW-uitkeringen de afgelopen twee jaar duidelijk gedaald. In Roosendaal, maar ook in diverse andere van de referentiegemeenten was die daling sterker dan gemiddeld in Nederland. Op 1 oktober 2006 had in Roosendaal 2,8% van alle inwoners tussen de 15 en 64

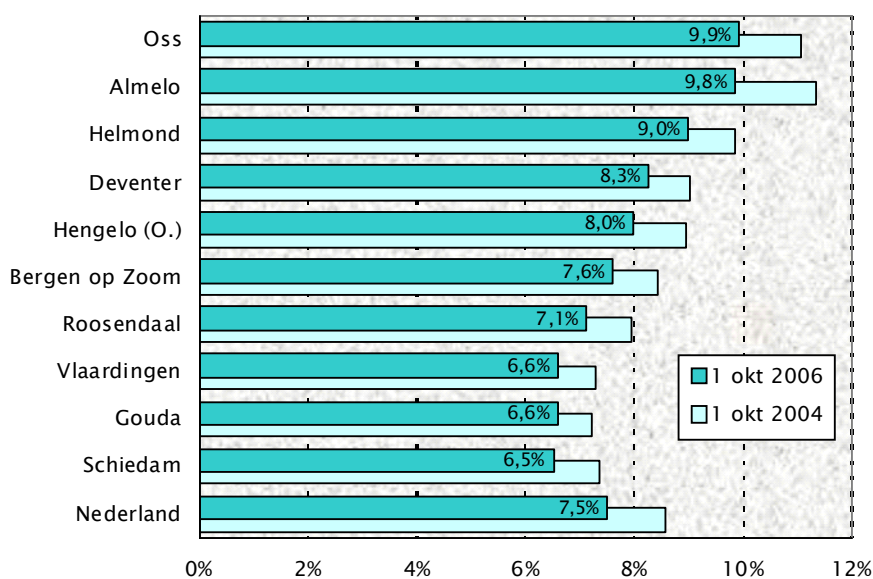
⁶ De figuren 3.1 t/m 3.3 tonen het aantal uitkeringen in de maand september (bijstand) of op 1 oktober, in % van het aantal inwoners van 15-64 jaar op 1 januari van het daarop volgende jaar.

jaar een WW-uitkering. Daarmee bevindt Roosendaal zich in de middenmoot van de genoemde gemeenten; het cijfer ligt hoger dan gemiddeld in Nederland.

Figuur 3.2 WW-uitkeringen in % van de 15-64 jarigen (bron: CBS StatLine)

Figuur 3.3 laat de ontwikkeling van het aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen zien. Ook dit aantal is de afgelopen twee jaar afgenomen. In Roosendaal had op 1 oktober 2006 7,1% van de inwoners van 15 tot 65 jaar een arbeidsongeschiktheidsuitkering. Dat is lager dan gemiddeld in Nederland en ook lager dan in de meeste referentiegemeenten.

Figuur 3.3 Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen in % van de 15-64 jarigen (bron: CBS StatLine)

Op basis van de koopkrachtontwikkeling van de verschillende doelgroepen hebben CBS en SCP in het Armoedebericht 2006 een inschatting gemaakt van het aandeel lage inkomens per doelgroep in de periode 2004 tot 2007 in Nederland. Door deze koopkrachtontwikkeling te combineren met de hierboven gepresenteerde ontwikkeling van doelgroepen in Roosendaal kan een globale inschatting worden gemaakt van het aantal huishoudens met een laag inkomen in 2006 (tabel 3.2).⁷

Tabel 3.2 Aantal huishoudens met laag inkomen naar belangrijkste inkomensbron (2006, geschat)

Inkomensbron hoofdkostwinner	aantal huishoudens (x 1.000)	aantal huishoudens met laag inkomen (x 1.000)	% huishoudens met laag inkomen
loon of winst	20,36	0,90	4,4 %
bijstand- of WW-uitkering	1,48	0,79	53,4 %
arbeidsongeschiktheidsuitkering	1,11	0,26	23,3 %
pensioen	8,96	0,16	1,8 %
totaal Roosendaal (incl.overig)	32,21	2,16	6,7 %

bron: CBS/CPB/SCP en gemeente Roosendaal; bewerking door onderzoeker

In 2006 ligt het aantal huishoudens met een laag inkomen lager dan in 2004. Het aantal daalt van 2480 naar 2160 huishoudens. In procenten van het totaal aantal huishoudens daalt het aandeel lage inkomens van 7,8 naar 6,7%. In de rest van deze paragraaf zullen we deze daling nader ontrafelen.

Landelijk gezien is in 2005 binnen alle groepen eerst nog sprake van een lichte stijging van het aandeel huishoudens met een laag inkomen (gemiddeld van 10,3 naar 11,1%). Een jaar later is, eveneens in alle groepen, juist sprake van een daling van het aandeel lage inkomens (gemiddeld van 11,1 naar 9,6%). Per saldo is sprake van een beperkte daling van het aandeel onder huishoudens met werk of pensioen en een toename van lage inkomens onder uitkeringsgerechtigden.

⁷ De berekening is slechts indicatief, mede omdat in het CBS inkomensonderzoek en in het Armoedebericht van CBS/SCP niet exact dezelfde definities worden gebruikt. Het totaal aantal huishoudens in elke groep is geschat door de ontwikkeling van het absolute aantal bijstands-, WW- en arbeidsongeschiktheidsuitkeringen, het aantal inwoners vanaf 65 jaar en totaal aantal huishoudens tussen 2004 en 2006 te vermenigvuldigen met het aantal huishoudens volgens het CBS Inkomensonderzoek 2004. Het aandeel huishoudens met een laag inkomen is berekend door de percentages uit 2004 te verhogen of verlagen met de landelijk geschatte mutaties in aandelen lage inkomens tussen 2004 en 2006. Vervolgens kan het absolute aantal huishoudens met een laag inkomen in 2006 voor Roosendaal worden berekend.

Daarnaast is, zoals we al zagen, in Roosendaal sprake van een duidelijke daling van het totaal aantal huishoudens met een bijstands-, WW- en arbeidsongeschiktheidsuitkering: juist de groepen met een relatief hoog aandeel lage inkomens. We zullen nu per groep de ontwikkeling bespreken.

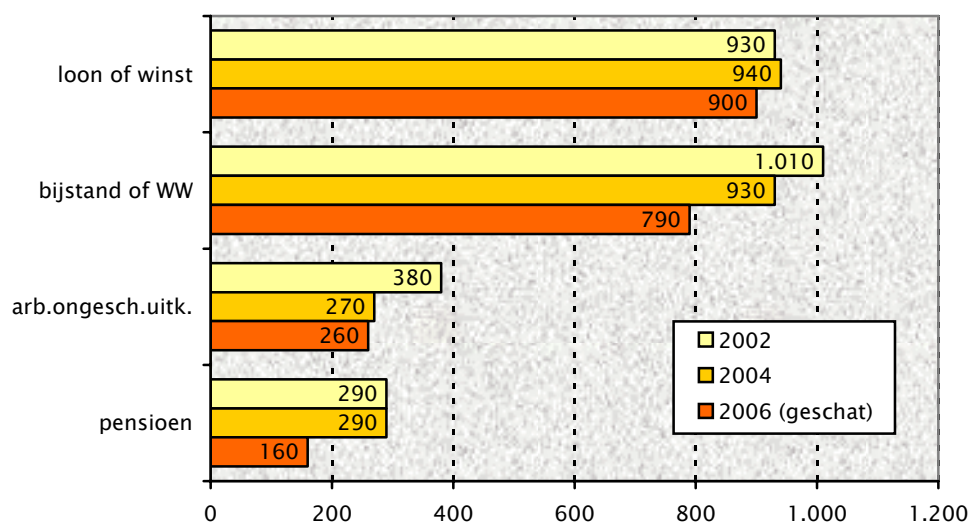
Door de aantrekkende economie vonden de afgelopen jaren meer mensen een baan (zie ook de Economische Barometer Roosendaal 2007). Het aantal huishoudens met inkomen uit werk is dus gestegen. Echter omdat het aandeel daarvan met een laag inkomen is gedaald is per saldo sprake van een (zeer beperkte) afname van het aantal lage inkomens onder huishoudens met inkomen uit loon of winst.

Voor mensen met een uitkering geldt dat het aandeel van hen dat een laag inkomen heeft tussen 2004 en 2006 is gestegen. In 2005 was namelijk sprake van een forse toename, die in 2006 slechts voor een klein deel werd goedge maakt. Het totaal aantal mensen met een uitkering is in dezelfde periode echter gedaald.

Voor huishoudens met een arbeidsongeschiktheidsuitkering geldt dat deze twee bewegingen elkaar min of meer compenseren, waardoor het totaal aantal arbeidsongeschikten met een laag inkomen vrijwel constant bleef. Het aantal bijstands- en WW-uitkeringen liep echter sterker terug waardoor ook het absolute aantal lage inkomens in deze groep duidelijk is afgenomen.

Het aantal pensioengerechtigden in Roosendaal stijgt door de toename van het aantal inwoners van 65 jaar en ouder. Echter door de gunstige ontwikkeling van de koopkracht voor deze groep is het aantal ouderen met een laag inkomen duidelijk afgenomen.

De volgende figuur toont nog eens de ontwikkeling van het absolute aantal lage inkomens in de verschillende groepen tussen 2002 en 2006. Onder huishoudens met werk bleef het aantal lage inkomens vrijwel constant. Bij de huishoudens met een WW- of bijstandsuitkering daalde het aantal zowel tussen 2002 en 2004 als tussen 2004 en 2006. Onder arbeidsongeschikten daalde het aandeel tussen 2002 en 2004, maar is daarna niet verder gedaald. Het aandeel lage inkomens onder gepensioneerden tot slot bleef tot 2004 vrijwel gelijk, maar is pas de laatste twee jaar gedaald.

Figuur 3.4 Aantal huishoudens met laag inkomen naar belangrijkste inkomstenbron
 (bron: CBS; 2006: CBS/CPB/SCP en gemeente Roosendaal; bewerking door onderzoeker)

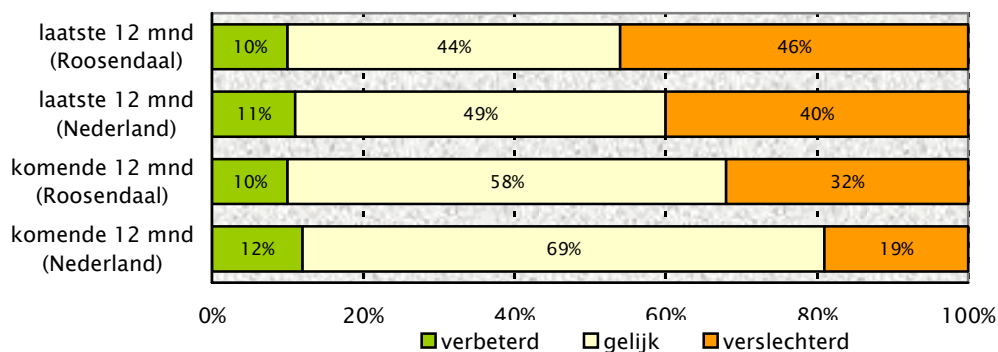
Subjectieve beleving van armoede

In de voorgaande hoofdstukken zijn vooral objectieve gegevens gepresenteerd over de armoede in Roosendaal. Maar, zoals eerder opgemerkt, kunnen mensen met objectief dezelfde inkomenssituatie deze subjectief heel anders beleven. Dat kan afhankelijk zijn van het uitgavenpatroon maar ook van een eventueel (klein) vermogen. In de bewonersenquête 2005 was een aantal vragen opgenomen over de mate waarin huishoudens kunnen rondkomen met hun inkomen. Omdat er het afgelopen jaar nog geen nieuwe enquête is gehouden, is dit hoofdstuk slechts een korte samenvatting daarvan.

4.1 Ontwikkeling van de financiële positie van het huishouden

De bewonersenquête werd gehouden in het tweede kwartaal van 2005. Op dat moment gaf bijna de helft (46%) van de huishoudens in Roosendaal aan dat hun financiële positie het laatste jaar was verslechterd; slechts 10% vond deze verbeterd (figuur 4.1). Dat past bij de constatering uit het landelijke Armoedebericht 2006 dat de koopkracht tussen 2004 en 2005 over de gehele linie is afgenomen.

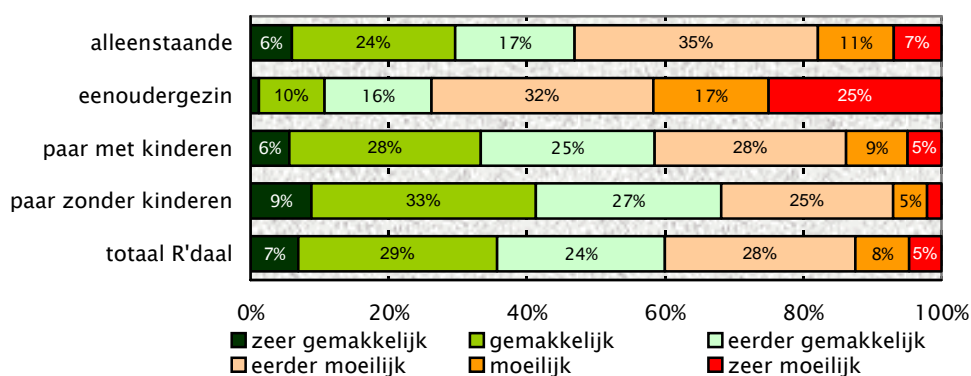
Voor het komende jaar verwachtte toen een op de drie Roosendaalse huishoudens een verslechtering van de situatie, meer dan gemiddeld in Nederland. Inmiddels is duidelijk geworden dat de koopkracht in Nederland zich in alle groepen heeft hersteld in 2006 en dat het aantal mensen met een uitkering zowel in Nederland als in Roosendaal is gedaald.

Figuur 4.1 Ontwikkeling financiële situatie huishoudens (2^e kwartaal 2005)

4.2 Rondkomen met inkomen

De hoogte van het huishoudinkomen en de ontwikkeling daarvan zegt nog weinig over de vraag of mensen van dat inkomen kunnen rondkomen. In figuur 4.2 wordt weergegeven hoe de verschillende soorten huishoudens in Roosendaal anno 2005 rond konden komen van hun inkomen. Ruim eenderde van de Roosendaalse huishoudens zei (zeer) gemakkelijk rond te kunnen komen. Daar staat tegenover dat één op de acht aangaf moeilijk of zeer moeilijk rond te kunnen komen van het huishoudinkomen. Onder eenoudergezinnen was het aandeel dat moeilijk kan rondkomen veel groter.

Figuur 4.2 Hoe goed kunt u rondkomen met uw netto huishoudinkomen?

Wat houdt het moeilijk kunnen rondkomen nu in de praktijk in? Tabel 4.1 laat zien voor welke zaken sommige huishoudens niet voldoende geld hadden.

Tabel 4.1 Percentage huishoudens dat niet voldoende geld heeft om.....

ten minste om de andere dag een warme maaltijd met vlees, kip of vis te betalen	3 %
uw huis goed te verwarmen	4 %
regelmatig nieuwe kleren te kopen	20 %
ten minste één keer per maand kennissen of familie te eten te vragen	20 %
jaarlijks een week op vakantie te gaan	22 %
versleten meubels te vervangen door nieuwe	30 %
minimaal één van de bovengenoemde items	37 %

In een aantal gevallen leidt de slechte financiële situatie ook tot betalingsachterstanden (tabel 4.2). Bij 9% van de huishoudens was sprake van een betalingsachterstand op minimaal een van de genoemde aspecten.

Tabel 4.2 Percentage huishoudens dat achterstand heeft gehad in de betaling van.....

uw huur of hypotheek	5 %
op afbetaling gekochte goederen	5 %
elektriciteits-, water- of gasrekeningen	6 %
minimaal één van de bovengenoemde items	9 %

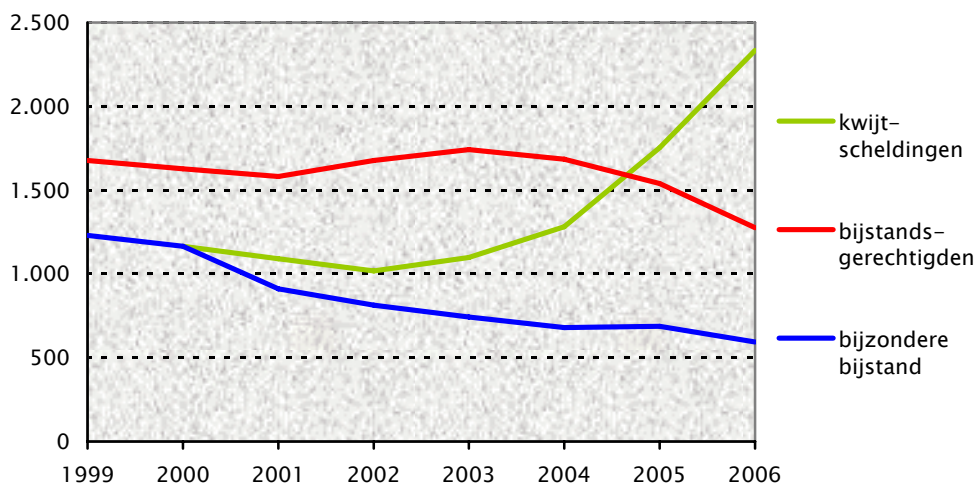
Speciale inkomensregelingen

Voor huishoudens met inkomens op of net boven het minimum inkomen kent Roosendaal een aantal specifieke regelingen. Hieronder worden de belangrijkste genoemd:

- kwijtschelding gemeentelijke belastingen (OZB, afvalstoffenheffing, rioolafvoerrecht)
- bijzondere bijstand (o.a. eerste levensbehoeften, huishouden- en woonvoorzieningen, hulp- en geneesmiddelen)
- langdurigheidstoeslag (in 2003 als éénmalige tegemoetkoming, vanaf 2004 om mensen zonder perspectief op werk een vergelijkbare inkomenspositie te bieden als 65-plussers)
- schuldhulpverlening

5.1 Gebruik van de regelingen

Om een eerste globaal inzicht te krijgen in het gebruik van deze regelingen worden de cijfers van de afgelopen jaren weergegeven in figuur 5.1.

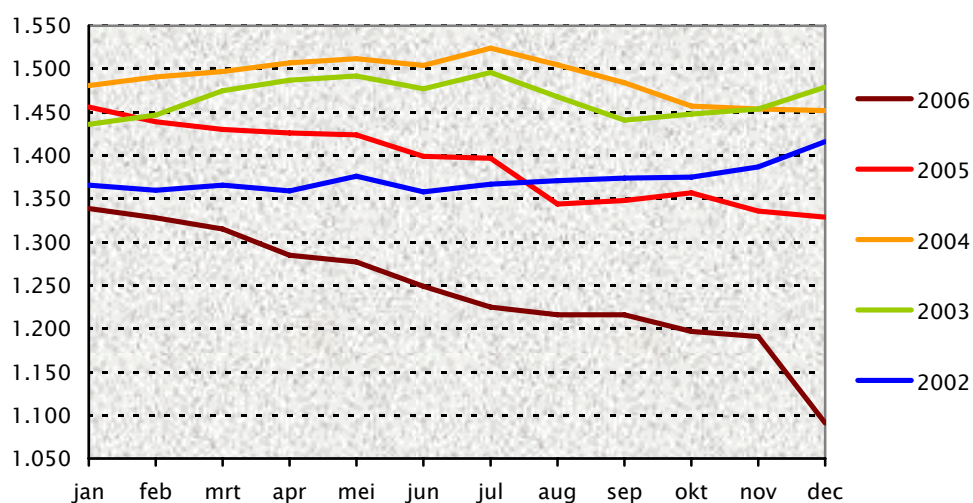

Figuur 5.1 Aantal huishoudens dat beroep doet op speciale regelingen (bron: gemeente Roosendaal, Sociale Zaken en PUZABW)

Waren er in 2000 nog net zoveel huishoudens die bijzondere bijstand ontvingen als huishoudens die kwijtschelding van gemeentelijke heffingen kregen, daarna zijn deze aantallen sterk uit elkaar gaan lopen. In de eerste jaren van deze eeuw was sprake van een opmerkelijke daling bij de bijzondere bijstand, aangezien het aantal bijstandsgerechtigden en het aantal lage inkomens juist steeg. De laatste jaren is sprake van een daling van het aantal bijstandsgerechtigden en in 2006 is ook het aantal huishoudens met bijzondere bijstand weer iets gedaald. Later in dit hoofdstuk zal nader ingegaan worden op de ontwikkelingen in de bijzondere bijstand.

Het aantal kwijtscheldingen laat een stijging zien, die vooral in 2005 en 2006 zeer sterk is. Die toename wijst echter niet op meer lage inkomens, maar is vooral een gevolg van meer voorlichting (via maatschappelijke organisaties) om het gebruik van deze regeling te bevorderen.

Voordat we in gaan op de bijzondere bijstand staan we nog even stil bij de opmerkelijke afname van het aantal bijstandsgerechtigden. In figuur 5.2 wordt deze over de jaren 2002–2006 per maand weergegeven.

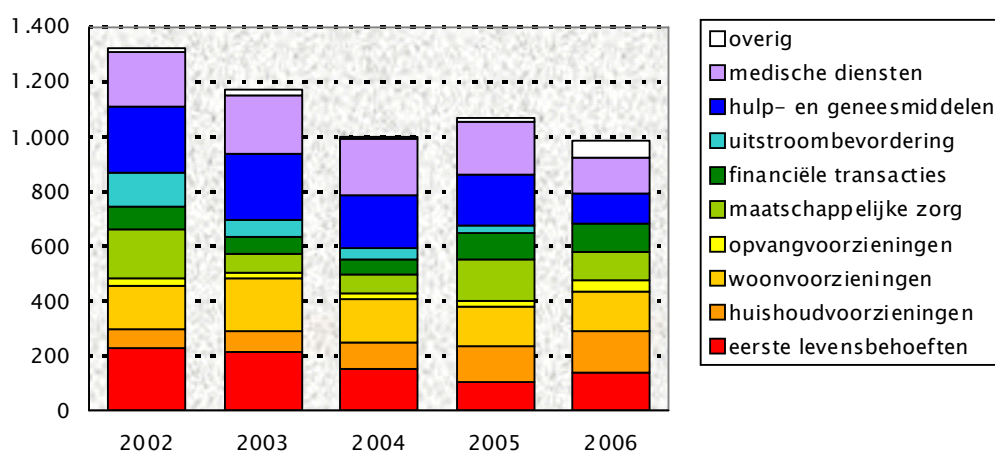
Figuur 5.2 Aantal ABW/WWB-uitkeringen (onder 65 jaar) per ultimo (bron: gemeente Roosendaal, Sociale Zaken)

Aanvankelijk nam het aantal uitkeringen licht toe. Sinds eind 2004 ligt het aantal echter lager dan een jaar eerder. In de loop van 2005 zette de daling duidelijk door en in 2006 was de daling zelfs nog iets groter. Eind november 2006 waren er nog 1191 bijstandsgerechtigden (tot 65 jaar), 11% minder dan een jaar eerder. In december trad vervolgens een extra sterke daling op nadat een werkgever een groot aantal laaggeschoolde arbeidskrachten vanuit de WWB in dienst had genomen. Aan het eind van 2006 waren er daardoor 1091

uitkeringen: 18% minder dan eind 2005 en ook duidelijk lager dan het aantal in september 2006, zoals dat in hoofdstuk 3 werd gepresenteerd.

Gedurende 2006 hebben minder mensen gebruik gemaakt van bijzondere bijstand: dit aantal huishoudens daalde van 688 naar 594 (figuur 5.1).⁸

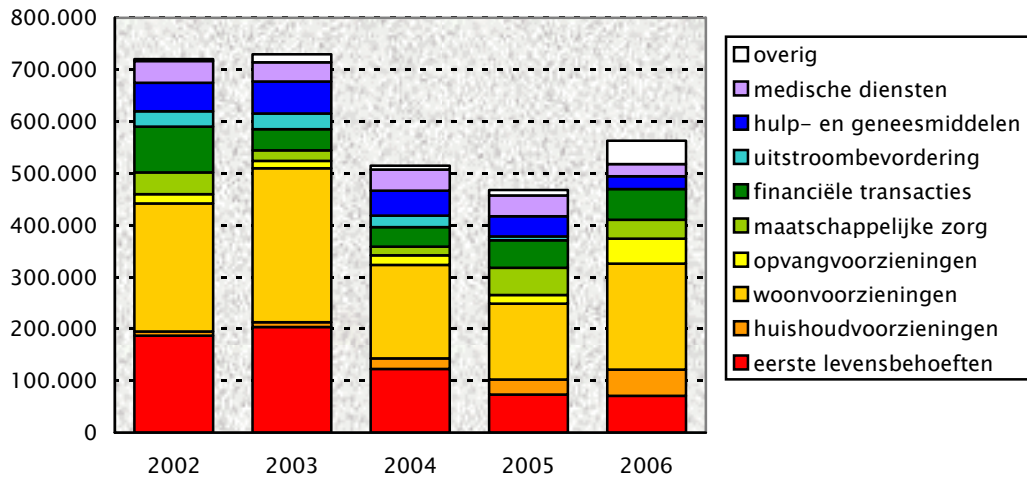
Het aantal uitkeringen bijzondere bijstand (één huishouden kan per jaar meerdere soorten bijzondere bijstand ontvangen) is in 2006 eveneens gedaald van 1071 naar 986 (figuur 5.3). Dat is lager dan de afgelopen jaren. Vooral het aantal uitkeringen voor maatschappelijke zorg (o.a. telefoon- en vervoerskosten), hulp-/geneesmiddelen en medische diensten is afgenomen. Voor eerste levensbehoeften, huishoudvoorzieningen (o.a. gezinshulpen), opvangvoorzieningen (zoals kinderopvang) en overige bijzondere bijstand werden juist meer uitkeringen verstrekt. Uitkeringen voor uitstroombetaling komen in 2006 niet meer voor, omdat de regeling voor uitstroombetalingen niet meer bestaat.

Figuur 5.3 Aantal uitkeringen naar soort bijzondere bijstand (bron: gemeente Roosendaal, Sociale Zaken)

⁸ Voor de onderlinge vergelijkbaarheid zijn hierbij de langdurigheidstoeslagen en categoriale bijzondere bijstand buiten beschouwing gelaten. In 2003 werd in het kader van de langdurigheidstoeslag een éénmalige tegemoetkoming verstrekt aan 888 huishoudens. Vanaf 2004 is de langdurigheidstoeslag bedoeld om mensen zonder perspectief op werk een vergelijkbare inkomenspositie te bieden als 65-plussers. Dit betrof 267 huishoudens in 2004, 274 in 2005 en 297 in 2006. Categoriale bijzondere bijstand is een instrument om deelname aan het maatschappelijke verkeer te bevorderen teneinde sociaal isolement te doorbreken of te voorkomen. Sinds de invoering van de WWB is categoriale bijzondere bijstand alleen nog mogelijk voor personen vanaf 65 jaar. In 2006 ontvingen 72 huishoudens categoriale bijzondere bijstand.

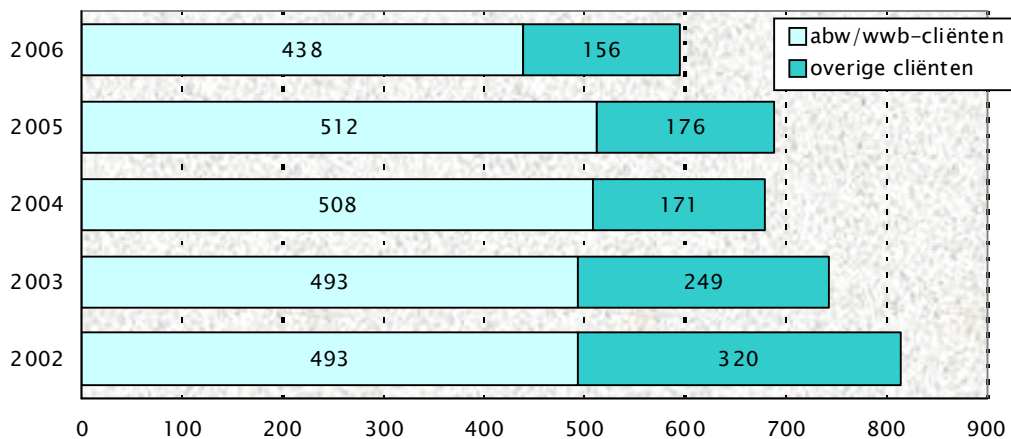
Hoewel het aantal uitkeringen is gedaald is het totaal uitgekeerde bedrag in 2006 gestegen. De dalende trend van de afgelopen jaren werd daarmee omgebogen. Vooral aan huishoudvoorzieningen, woonvoorzieningen, opvangvoorzieningen en overige bijstand werd meer geld uitbetaald (zie onderstaande figuur). Het gemiddeld uitgekeerde bedrag steeg van € 437 in 2005 naar € 571 in 2006.⁹

Figuur 5.4 Uitgekeerde bedragen naar soort bijzondere bijstand (bron: gemeente Roosendaal, Sociale Zaken)

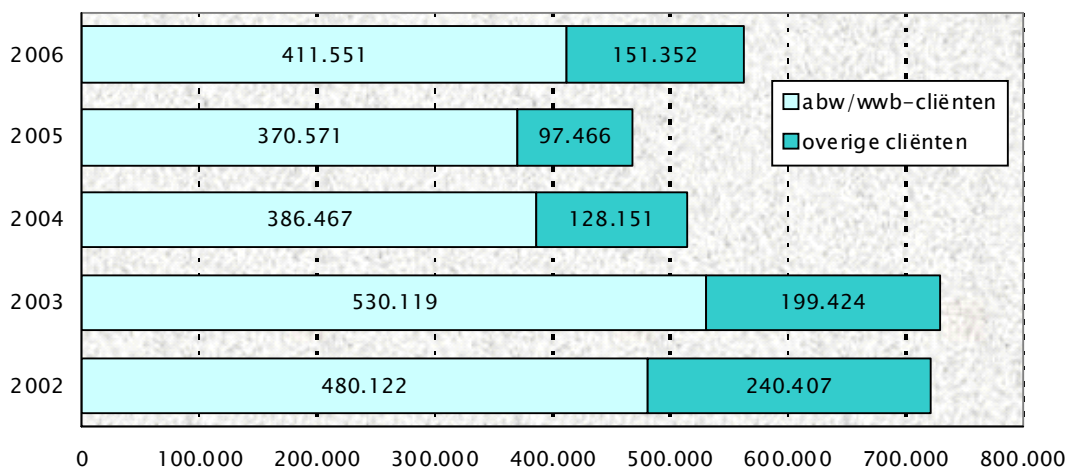
Op basis van het cliëntenbestand van Sociale Zaken is na te gaan of de mensen die bijzondere bijstand hebben ontvangen in dat jaar ook een periodieke bijstandsuitkering hebben ontvangen, hetgeen mogelijk extra licht kan werpen op het achterblijven van het beroep op bijzondere bijstand ten opzichte van het beroep op de kwijtscheldingsregeling gemeentelijke heffingen (figuur 5.5).

⁹ Ook in dit overzicht ontbreken categoriale bijstand (€ 19.000 in 2006) en langdurigheidstoeslag (€ 185.000 in 2006).

Figuur 5.5 Aantal cliënten met bijzondere bijstand naar soort cliënt (bron: gemeente Roosendaal, Sociale Zaken)

De daling van het aantal huishoudens dat bijzondere bijstand heeft ontvangen in de periode 2002–2004 kwam volledig voor rekening van de niet-bijstandcliënten. Hun aantal halveerde bijna in deze periode. In 2005 was het aantal cliënten bijzondere bijstand vrijwel net zo hoog als in 2004, zowel onder bijstandcliënten als onder niet-cliënten. In 2006 was sprake van een daling die zich in beide groepen in ongeveer dezelfde mate voordeed.

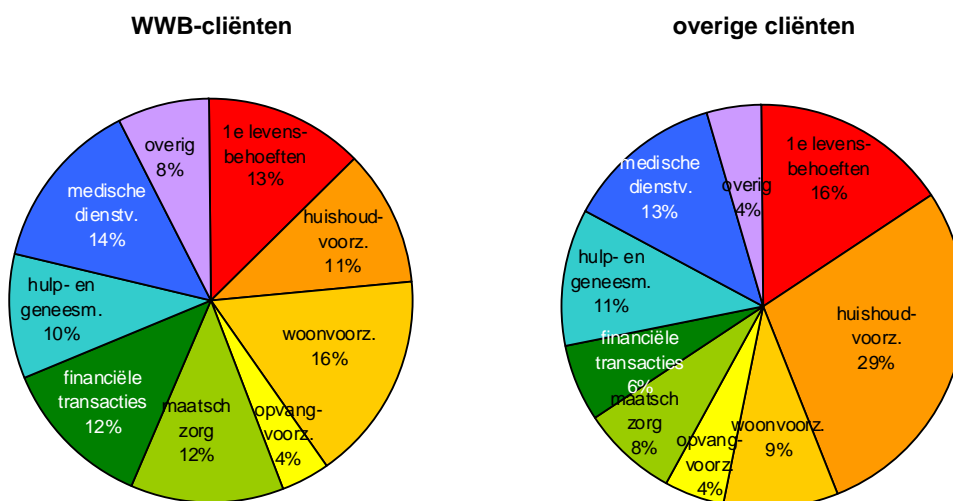
Figuur 5.6 Uitgekeerde bedragen bijzondere bijstand naar soort cliënt (bron: gemeente Roosendaal, Sociale Zaken)

Terwijl het aantal uitkeringen bijzondere bijstand voor zowel de WWB- als de overige cliënten in 2006 daalde, steeg het uitgekeerde bedrag. Dat geldt zowel voor WWB- als overige cliënten, maar bij de overige cliënten steeg het totaal uitgekeerde bedrag relatief veel sterker. Dat betekent dat het gemiddeld

uitgekeerde bedrag (per cliënt) bij niet-WWB cliënten veel sterker steeg dan bij WWB-clënten. Onder WWB-clënten was het gemiddeld uitgekeerde bedrag in 2005 nog aanzienlijk hoger (€ 723) dan onder niet-clënten (€ 553), maar in 2006 zijn deze bedragen vrijwel gelijk (€ 939 resp. € 970).

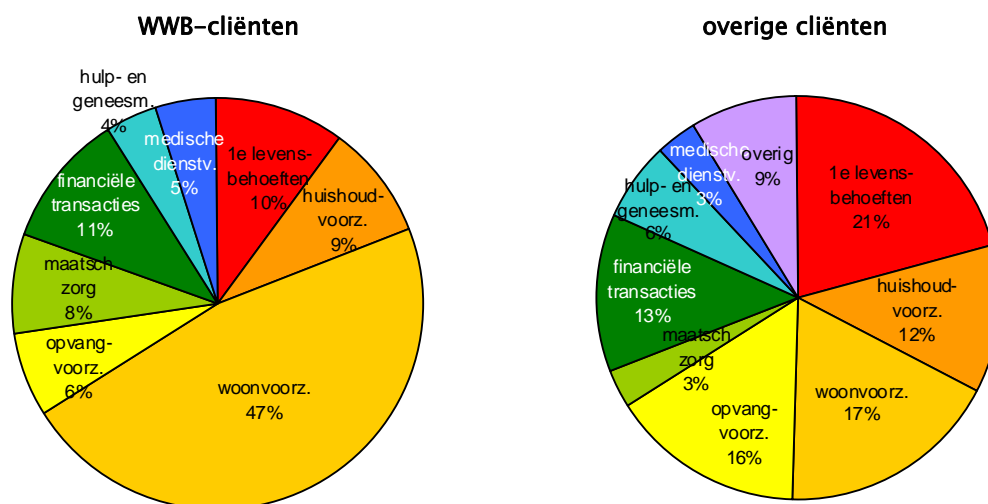
Is het nu zo dat er verschil is tussen bijstands- en overige cliënten in de soort bijzondere bijstand die ze ontvangen? In figuur 5.7 wordt de procentuele verdeling van het aantal uitkeringen voor beide groepen weergegeven.

De meeste uitkeringen bijzondere bijstand bij de WWB-clënten hebben betrekking op woonvoorzieningen (16%), medische diensten (14%), eerste levensbehoeften (13%), maatschappelijke zorg (12%) en financiële transacties. Deze groepen zijn vrijwel even groot. Bij de overige cliënten zien we dat vooral kosten voor huishoudelijke voorzieningen (29%) en in mindere mate eerste levensbehoeften (16%) en medische diensten (13%) worden vergoed.

Figuur 5.7 Verdeling uitkeringen bijzondere bijstand naar soort in 2006 (bron: gemeente Roosendaal, Sociale Zaken)

De vraag hoeveel geld hier mee gemoeid is wordt beantwoord in figuur 5.8. In bedragen blijken voor de WWB-clënten vooral woonvoorzieningen een grote kostenpost te zijn: bijna de helft van het totale budget wordt hieraan besteed. De andere soorten zijn goed voor maximaal 11%. Bij de overige cliënten is de verdeling veel gelijkmatiger. De grootste kostenposten bij deze groep zijn eerste levensbehoeften (21%), woonvoorzieningen (17%), opvangvoorzieningen (16%), financiële transacties (13%) en huishoudvoorzieningen (12%).

Figuur 5.8 Verdeling bedragen bijzondere bijstand naar soort in 2006 (bron: gemeente Roosendaal, Sociale Zaken)

5.2 Redenen van niet-gebruik

In de voorgaande paragraaf is ingegaan op het gebruik van de speciale inkomensregelingen. Er zijn echter ook huishoudens die wel tot de doelgroep behoren, maar toch geen gebruik maken van deze regelingen. Omdat ze niet op de hoogte zijn, omdat ze het niet nodig hebben of omdat ze het te ingewikkeld vinden om aan te vragen.

In de bewonersenquête 2005 was daarom een aantal vragen opgenomen dat hierop betrekking heeft. De resultaten daarvan worden in deze paragraaf weer kort samengevat.

Ruim de helft van de doelgroep kent de kwijtscheldingsregeling gemeentelijke heffingen. Bij de huishoudens met een netto huishoudinkomen van minder dan € 1000 is dat 61%; bij een inkomen tussen € 1000 en € 1500 57%.

Van de mensen uit de laagste inkomenscategorie die deze kwijtscheldingsregeling kennen heeft tweederde voor 2005 kwijtschelding aangevraagd. Van degenen die dat niet hebben gedaan geeft een kwart als reden dat ze het te ingewikkeld vinden. De overige driekwart denkt niet in aanmerking te komen (62%) of heeft het niet nodig (13%). In de categorie tussen € 1000 en € 1500 heeft maar 17% kwijtschelding aangevraagd.

De bijzondere bijstandsregeling is minder goed bekend bij de doelgroep dan de kwijtscheldingsregeling gemeentelijke heffingen. Minder dan vier van de tien huishoudens met minder dan €1500 netto per maand weet wat bijzondere

bijstand inhoudt. Nog eens eenderde heeft er wel eens van gehoord, maar 30% nog nooit.

Mensen met een periodieke bijstandsuitkering zijn het best op de hoogte van de bijzondere bijstandsregeling (59%), gevolgd door degenen met een WW- of WAO-uitkering (46%). Van de mensen met inkomen uit arbeid of pensioen zegt maar 37% deze regeling te kennen.

Van degenen in de laagste inkomenscategorie, die op zijn minst wel eens van bijzondere bijstand gehoord hebben, heeft bijna 60% er nog nooit een beroep op gedaan. Ruim eenderde vindt het te ingewikkeld, 20% heeft het niet nodig en 45% denkt niet in aanmerking te komen. Van de mensen die het afgelopen jaar (19%) of langer geleden (24%) wel een aanvraag gedaan hebben is tweederde gehonoreerd en eenderde geweigerd.

Bijna een kwart van de inwoners kent de regeling schuldhulpverlening van de Gemeente Roosendaal. De bekendheid is onder lage inkomens (30%) iets groter dan onder hogere inkomens (20%).

Van degenen die de regeling kennen en minder dan € 1000 huishoudinkomen hebben heeft een kwart wel eens gebruik gemaakt van deze regeling. In de categorie € 1000 tot € 1500 is dat 9% en bij de hogere inkomens slechts enkele procenten. Ook de reden waarom men er geen gebruik van heeft gemaakt verschilt nogal tussen de inkomensgroepen.

De meest genoemde, en meest voor de hand liggende, reden waarom men nog nooit een beroep gedaan heeft op schuldhulpverlening is dat men nooit grote schulden heeft. Ook voor de laagste inkomenscategorie geldt dat voor de helft van de ondervraagden.

Drie van de tien huishoudens met minder dan € 1000 maandinkomen noemen als reden dat ze hun problemen liever zelf oplossen, meer dan in de hogere inkomenscategorieën. Ten slotte denkt 14% dat de procedure om van de regeling gebruik te kunnen maken te ingewikkeld is. In de andere groepen speelt deze reden helemaal geen rol.